

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
De heer R.A.A. Jetten
Postbus 20401
2500 EK 's-Gravenhage

Den Haag, 29 maart 2024

Aantal bijlagen : 1
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : ACM/UIT/618205
Contactpersoon :
Onderwerp : ACM/24/188545 Beoordeling KBS en melding als bedoeld in artikel 22 van de Elektriciteitswet 1998

Geachte heer Jetten,

Door middel van deze brief informeert de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) u over de bevindingen van de wettelijke toets op het kwaliteitsborgingssysteem (hierna: KBS) van de elektriciteitsnetbeheerders die medio 2023 heeft plaatsgevonden. De ACM ziet dat elektriciteitsnetbeheerders op allerlei manieren investeren in en aandacht hebben voor kwaliteit. Op basis van het KBS-onderzoek kan de ACM echter niet vaststellen hoe netbeheerders hier aantoonbaar integraal op sturen. De ACM is verplicht om in lijn met artikel 22 van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) hiervan melding te doen aan de minister. De elektriciteitsnetbeheerders hebben aangegeven graag bereid te zijn om in overleg met de ACM op korte termijn de benodigde maatregelen te treffen om te zorgen dat de sturing op kwaliteit beter navolgbaar en meer aantoonbaar wordt. De ACM vertrouwt erop samen met de netbeheerders verder te komen en verwacht op dit moment geen nadere actie vanuit uw ministerie. Wel gaat de ACM naar aanleiding van de bevindingen van het KBS-onderzoek graag met uw ministerie en de netbeheerders in gesprek over invulling van het kwaliteitsplan (zoals hierna zal worden toegelicht).

Achtergrond van het onderzoek

Als gevolg van de energietransitie neemt de volatiliteit in het elektriciteitsnet sterk toe, waardoor netbeheerders voor een enorme opgave staan om netcongestie het hoofd te bieden. Hierdoor bestaat het risico dat de wettelijke kwaliteitsaspecten (betrouwbaarheid, veiligheid, productkwaliteit van de transportdienst (spanningskwaliteit) en kwaliteit van dienstverlening) minder aandacht krijgen waardoor deze onder druk komen te staan. Het is tegen deze achtergrond extra belangrijk dat netbeheerders actuele en toekomstige risico's goed in beeld hebben en dat zij daarop aantoonbaar sturen door het hanteren van een doeltreffend KBS, zoals bedoeld in artikel 19 van de E-wet.

In een doeltreffend KBS zijn procedures en werkvoorschriften vastgelegd voor een veilige en doelmatige bedrijfsvoering. Met een dergelijk KBS kan de netbeheerder kwaliteitsaspecten en risico's systematisch, gestructureerd en aantoonbaar registreren, monitoren en bijsturen. Dit is de derde keer dat de ACM het KBS van de elektriciteitsnetbeheerders beoordeelt.

Bevindingen en conclusie van het onderzoek

Samenvattend is de conclusie van het onderzoek dat elektriciteitsnetbeheerders op allerlei manieren investeren in en aandacht hebben voor kwaliteitsaspecten, in het bijzonder als het gaat om het aspect

betrouwbaarheid. Tegelijkertijd kan de ACM op basis van het onderzoek niet vaststellen hoe sturing door de directie van elektriciteitsnetbeheerders hierop plaatsvindt en hoe wordt omgegaan met de kwaliteitsaspecten veiligheid, spanningskwaliteit en kwaliteit van dienstverlening. Dat wil niet zeggen dat die sturing er niet is, maar het is voor de ACM niet voldoende navolgbaar. Het KBS van elektriciteitsnetbeheerders voldoet daarmee momenteel niet aan alle wettelijke eisen die daaraan worden gesteld. Hierbij plaatst de ACM de kanttekening dat de uitkomsten van het onderzoek in grote lijnen hetzelfde zijn voor alle netbeheerders, maar dat de precieze bevindingen verschillen per netbeheerder. De bevindingen van het onderzoek vindt u in detail in de bijlage bij deze brief.

Melding in de zin van artikel 22 van de E-wet

Naar aanleiding van het onderzoek, concludeert de ACM dat op dit moment alle elektriciteitsnetbeheerders (TenneT TSO B.V., Liander N.V., Enexis Netbeheer B.V., Stedin Netbeheer B.V., Westland Infra Netbeheer B.V., Coteq Netbeheer B.V. en N.V. RENDO) niet aantoonbaar voorzien in het te bereiken niveau van de kwaliteit van de transportdienst. De beheersing van de kwaliteit is daarmee onvoldoende aantoonbaar en navolgbaar geborgd. Middels deze brief maakt de ACM hier in overeenstemming met artikel 22, eerste lid, van de E-wet melding van.¹

Gezamenlijke aanpak met de netbeheerders

De ACM heeft gesprekken gevoerd met de netbeheerders over het treffen van maatregelen zodat het KBS in overeenstemming wordt gebracht met de wettelijke vereisten. De netbeheerders hebben aangegeven graag bereid en in staat te zijn om op korte termijn de benodigde verbeteringen in hun KBS door te voeren en zijn hier al mee aan de slag. Ook gaven zij aan dat hoewel misschien onvoldoende zichtbaar in hun KBS, zij wel degelijk sturen op alle kwaliteitsaspecten. De ACM zal hierover in gesprek blijven met de netbeheerders en in Q4 van 2024 nagaan welke verbeteringen zij hebben doorgevoerd om dit ook in het KBS aantoonbaar te maken. De ACM zal tevens in 2025 een nieuw KBS-onderzoek uitvoeren waarbij de doeltreffendheid van de werking van het KBS opnieuw wordt beoordeeld.

Samenhang met nieuwe wetgeving

Daarnaast gaat de ACM graag met de netbeheerders en uw ministerie in gesprek over de samenhang van het onderzoek met de ontwikkeling van het Energiebesluit, waarin de totstandkoming van een kwaliteitsplan is opgenomen. De inzet van de ACM is om met de netbeheerders en uw ministerie te komen tot een invulling van het kwaliteitsplan dat dient als sturingsinstrument van kwaliteit binnen de interne organisatie van netbeheerders. Hierover en over de bevindingen van het KBS-onderzoek gaat de ACM graag verder met uw ministerie in gesprek.

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

drs. M.R. Leijten
bestuurslid

¹ Op basis van artikel 22 van de E-wet dient de ACM een melding te doen aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat als uit het KBS blijkt dat de netbeheerder in onvoldoende mate of niet op doelmatige wijze op de door hem beheerde netten kan voorzien in het te bereiken niveau van kwaliteit van zijn transportdienst.

Bijlage: Rapportage bevindingen

Proces en aard van de toetsing

De ACM houdt toezicht op de naleving van het hanteren van een doeltreffend KBS zoals vastgelegd in artikel 19 van de E-wet. Het KBS biedt inzicht in de kwaliteit en risico's van de bedrijfsvoering van netbeheerders. De ACM heeft het KBS beoordeeld aan de hand van de eisen uit de Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas en uit het Besluit investeringsplan en kwaliteitsborging elektriciteit en gas. Zo dienen de netbeheerders een missie, visie en strategie te hebben over de ontwikkeling van de kwaliteitsaspecten betrouwbaarheid, veiligheid, spanningskwaliteit en kwaliteit van dienstverlening. De directiebeoordelingen vormen een onderdeel van het KBS waarin de gewenste en gerealiseerde prestaties ten aanzien van de kwaliteitsaspecten door middel van prestatie-indicatoren worden weergegeven. Tevens wordt in het KBS ingegaan op de actuele en toekomstige risico's en mogelijk daaruit volgende mitigerende maatregelen. Deze maatregelen kunnen plaatsvinden via investeringen in de netten of via operationele maatregelen.

Belangrijkste bevindingen

Onderstaande bevindingen gelden in algemene zin voor alle elektriciteitsnetbeheerders.

Missie, visie en strategie

- i. De ACM constateert dat de missie, visie en strategie van de netbeheerders algemeen zijn geformuleerd zonder concrete verbinding met alle kwaliteitsaspecten, namelijk betrouwbaarheid, veiligheid, productkwaliteit en kwaliteit van de dienstverlening. Dit is ook in eerdere KBS-onderzoeken geconstateerd, maar tot nu toe door de netbeheerders niet verbeterd. Naast het feit dat dit een wettelijke eis is, acht de ACM duidelijkheid over de ontwikkeling van kwaliteitsaspecten ook nodig voor een aantoonbare sturing op kwaliteit.

Directiebeoordelingen

- ii. De ACM heeft twee recente directiebeoordelingen opgevraagd bij de netbeheerders. De ACM constateert dat de directiebeoordelingen verschillende onderdelen en processen van de organisatie van de netbeheerders behandelen, waaronder de ontwikkeling van het kwaliteitsmanagementsysteem. In de directiebeoordelingen wordt echter niet expliciet ingegaan op alle kwaliteitsaspecten. Hierdoor bieden de directiebeoordelingen ook geen volledig inzicht in ontwikkelingen en trends en ontbreekt vooral sturing op kwaliteitsaspecten productkwaliteit en kwaliteit van dienstverlening.

Risicomatrix

- iii. Een risicomatrix dient om risico's te bepalen aan de hand van de kans van het voorkomen van gebeurtenissen en incidenten en de impact daarvan op de kwaliteitsaspecten. De ACM constateert dat de risicomatrix van de netbeheerders gerelateerd is aan de eigen bedrijfswaarden, die naar mening van netbeheerders een afspiegeling vormen van wet- en regelgeving. De bedrijfswaarden zijn breder dan enkel kwaliteitsaspecten. Op dit moment is onduidelijk wat dit betekent voor de sturing op kwaliteitsaspecten.

Risicoregister

- iv. De ACM constateert dat de problematiek van de inpassing van warmtepompen en laadpalen niet in de risicoregisters van de regionale netbeheerders wordt behandeld. De risico's en knelpunten ten aanzien van deze onderwerpen komen niet expliciet terug in de risicoanalyse. Dit staat in contrast met het feit dat dit één van de grootste en meest actuele problemen op de laagspanningsnetten van de regionale netbeheerders is. De netbeheerders geven aan specifieke elementen, zoals warmtepompen of laadpalen, niet expliciet als separaat risico te beschouwen, maar het integrale risico van capaciteitsproblemen of van het overschrijden van de boven- of ondergrens van het spanningsniveau in beeld te hebben en waar maatregelen voor worden getroffen.

De ACM constateert verder dat de werking van beveiligingen niet in het risicoregister van TenneT wordt behandeld. De risico's en knelpunten ten aanzien van dit onderwerp komen niet expliciet terug in de risicoanalyse terwijl dit één van de belangrijkste redenen was voor het ontstaan van stroomstoringen, dan wel de lange onderbrekingsduur. In de praktijk wordt hier ook al aandacht gegeven.

Een volledig risicoregister met nadruk op de uitwerking van de belangrijkste risico's is een wettelijke eis aan het KBS. Op dit moment heeft de ACM op basis van het risicoregister van de netbeheerders een gebrek aan inzicht over de belangrijkste risico's en daarop gebaseerde knelpunten.

v. *Samenhang onderdelen KBS*

De ACM constateert in algemene zin dat 1) de missie, visie, strategie, 2) directiebeoordelingen en 3) aanpak van risico's/knelpunten van de netbeheerders onvoldoende met elkaar samenhangen. Hierdoor ontbreekt een bepaalde mate van inzicht in de werking van het KBS en wordt de doeltreffendheid van het KBS, zoals art.19 E-wet vereist, niet aangetoond.